

מרת אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

המוכר לחבירו כל נכסים של בר סיסין

האומר לחבירו, הנני מוכר לך את כל נכסי בר סיסין, כוונתו למכור את כל הנכסים שקנה מאדם ששמו בר סיסין. ואם היו למוכר נכסים שקרויים בפי כל נכסי בר סיסין, אבל לא קנה אותם מבר סיסין, אלא היו לו מאבותיו, אינם בכלל המכירה, ולא זכה בהם הקונה.

ולדעת רב נחמן [שרשב"ם ורבינו חנינא איש רומי פוסקים כמותו], כל זמן שלא יוכח אחרת, **כל נכסים ששם נכסי בר סיסין, הרי הם בחזקת שקנה אותם המוכר מבר סיסין, וזכה בהם הקונה.**

ולדעת רבא – **אם המוכר אומר על נכסים הקרויים נכסי בר סיסין, שלא קנה אותם מבר סיסין, אלא כך שם מעולם, מאחר שהוא מוחזק בנכסים והקונה בא להוציא ממנו, על הקונה להביא ראיה שהמוכר קנה אותם מבר סיסין, ובכלל המכירה הם.**

היו הבעלים בשוקי בראי [=בארץ מרחקים]

בהמשך הפרק יתבאר בעזה"י, שהחזקה מועילה גם כאשר הבעלים אינו נמצא במקום שמחזיקים בנכסיו, כי מאחר שהשיירות מצויות, נודע לו שמחזיקים בנכסיו, ועליו למחות על כך כדי שלא תועיל החזקה למחזיק, ואינו יכול לומר, לא מחיתי כי לא היה הדבר מגיע לאוזני המחזיק, משום שעל ידי השיירות היתה המחאה נשמעת למחזיק.

אולם כל זה כשהיו הבעלים במקום אחר באותה מלכות עם המחזיק, אבל היו במלכות אחרת, ובשעת חירום אף באותה מלכות, מאחר שאין שיירות מצויות, אין החזקה נשמעת לבעלים, ואין ראיה משתיקתם שהקרקע של המחזיק, ולכן אין חזקתו חזקה, ואפילו שמעו הבעלים שהחזיק ולא מיחו בו במקומם, אין חזקתו של המחזיק חזקה, כי יאמרו הבעלים הראשונים, לא מחינו במקומנו, משום שהמחאה לא היתה נשמעת למחזיק, ואין בה טעם. ומאחר שאין למחזיק ראיה שהקרקע שלו, עליו לשמור שטרו אף יותר משלוש שנים, ואם לא שמר הפסיד.

וכשבמשך שלוש שנות החזקה היו הבעלים במקום שאין שיירות מצויות ממנו למקום המחזיק, אין כאן חזקה, אפילו היו מגיעים למקומם 30 יום בכל שנה, אם באותם ימים היו באים לצורך מסחרם בשוק, והיו טרודים במסחרם, [והיה להם מקום אחר ללון בו]:

י"מ שאין כאן חזקה, כי אומרים שמחמת טרדתם בשוק, לא שמעו שהחזיק זה בנכסים, ויתכן שיהיה אדם טרוד במסחרו 30 יום, ולא ישמע שמחזיקים בנכסיו.

וי"מ שאין כאן חזקה, כי אומרים שמחמת טרדתם בשוק לא היה להם פנאי למחות במחזיק.

קניתי מפלוני שאמר לי שקנה ממך

המחזיק בקרקע שלוש שנים, וטוען, קניתי מפלוני, שאמר לי שקנאה מהבעלים הראשונים, הרי זה כחזקה שאין עמה טענה, מאחר שמודה שהקרקע היתה שייכת לבעלים הראשונים, ואינו טוען שקנה מהם אלא מפלוני, ואינו יודע אם באמת היתה הקרקע של פלוני, אלא על פי מה שאמר לו אותו פלוני, [שאין לסמוך על דבריו בלא ראיה], ואם כן הרי זה **כקונה קרקע ממי שאינו בעליה, שהבעלים מוציאים ממנו, והוא יחזור ויתבע את מי שמכר לו.**

ודין זה אמור, אף כשאין עדות שהיתה הקרקע של הבעלים הראשונים, כי מאחר שהמחזיק מודה שהיתה שלהם, הודאתו כמאה עדים היא, ומאחר שאין לו שום טענה להוציא מהם, הרי היא בידם.

ואף על פי שאם היה אומר שקנה מהם, היה זוכה בקרקע, כדין חזקה עם טענה, אין הדבר מועיל לו לחזק דבריו, מיגו שהיה טוען שקנה מהם והיה זוכה בקרקע, כי אין מיגו מועיל אלא לחזק טענות, אבל זה אין לו שום טענה, אחרי שמודה שהקרקע היתה שלהם, ואינו טוען שקנה מהם.

וכן המחזיק בקרקע פחות משלוש שנים, וטוען קנייתה מפלוני, והנה שטר על המכירה, ואותו פלוני אמר לי שקנה את הקרקע מבעליה הראשונים, מאחר שמודה שהקרקע היתה שייכת לבעלים הראשונים, ואינו טוען שקנה מהם אלא מפלוני, ואינו יודע אם באמת היתה הקרקע של פלוני, אלא על פי מה שאמר לו אותו פלוני, [שאיך לסמוך על דבריו בלא ראייה], הרי זה כקונה קרקע ממי שאינו בעליה, שהבעלים מוציאים ממנו, והוא יחזור ויתבע את מי שמכר לו.

ודין זה אמור, אף כשאין עדות שהיתה הקרקע של הבעלים הראשונים, כי מאחר שהמחזיק מודה שהיתה שלהם, הודאתו כמאה עדים היא, ומאחר שאין לו שום טענה להוציא מהם, הרי היא בידם.

קניתי מפלוני שקנה ממך בפני

המחזיק בקרקע שלוש שנים, וטוען, קנייתה מפלוני, שקנה את הקרקע מהבעלים הראשונים בפני, הרי זה כחזקה שיש עמה טענה, שהרי לפי דבריו הקרקע בידו כדין, ומאחר שהחזיק שלוש שנים, הדין עמו בלא שיראה שטר מכירה.

והרשב"ם כתב, שהדין עמו, משום מיגו, שאם היה טוען, מהבעלים קניתי, היה נאמן על ידי חזקת שלוש שנים, ולכן גם עתה נאמן. אלא שלא זכיתי להבין דבריו, מדוע אנו צריכים כאן למיגו, ובמה עדיפה הטענה ממך קניתי על טענת מפלוני קניתי ובפני הוא קנה ממך.

אבל אם לא החזיק בקרקע שלוש שנים, וטוען קנייתה מפלוני, והנה שטר על המכירה הזו, ואותו פלוני קנה את הקרקע מבעליה הראשונים בפני, ושטר מכירה על זה אין לו, מוציאים את הקרקע מיד המחזיק, כי אין לו חזקת שלוש שנים עם טענתו, ואין בידו שטר מכירה מהבעלים הראשונים, אלא מפלוני, ואם כן אין לו שום הוכחה על טענתו, שאותו פלוני שמכר לו היה בעל הקרקע אחר הבעלים הראשונים.

ומדברי הרשב"ם משמע, שכן הדין אף כשאין עדות שהיתה הקרקע של הבעלים הראשונים.

אולם התוס' כתבו, שאם אין עדות שהיתה הקרקע של הבעלים הראשונים, אף על פי שהמחזיק לא החזיק בה שלוש שנים, נאמן לומר שקנה מפלוני, אחרי שראה שפלוני קנה מהבעלים הראשונים, מיגו שהיה אומר, לא היתה של הבעלים הראשונים מעולם.

ומכל מקום, כל זה כשבתחילת טענתו אמר, האמינו לי שקניתי מפלוני, ופלוני קנה מהבעלים הראשונים, מיגו שהייתי אומר, לא היתה שלהם מעולם. אבל אם בתחילת דבריו לא חיזק אותם במיגו, שוב אינו יכול לומר האמינו לי, מיגו שלא הייתי מודה שהיתה הקרקע שלהם, אלא הייתי אומר מתחילה, שלא היתה הקרקע שלהם מעולם, משום שמיגו למפרע אינו מיגו.

קניתי מפלוני ויש עדות שדר בה פלוני יום אחד

המחזיק בקרקע שלוש שנים, וטוען, קנייתה מפלוני, שאמר לי שקנאה מהבעלים הראשונים, ויש עדות שדר בה אותו פלוני יום אחד, הרי זה כחזקה שיש עמה טענה, כי מאחר שיש עדות שדר בה אותו פלוני יום אחד, אנו טוענים ללוקח מה שהיה אותו פלוני יכול לטעון, ואם כן מאחר שהיה יכול לטעון אני קניתי מהבעלים הראשונים, הרי זה כיש טענה ברורה שאותו פלוני קנה מהבעלים הראשונים, ויש כאן טענה טובה עם החזקה.

אבל אם לא החזיק בקרקע שלוש שנים, וטוען קנייתה מפלוני, והנה שטר על המכירה הזו ואותו פלוני אמר לי שקנאה מהבעלים הראשונים, ויש עדות שדר בה אותו פלוני יום אחד, אין בכך כלום, כי אין לו חזקת שלוש שנים עם טענתו, ואין בידו שטר מכירה מהבעלים הראשונים אלא מפלוני, ואם כן אין לו שום הוכחה על טענתו, שאותו פלוני שמכר לו, היה בעל הקרקע אחר הבעלים הראשונים.

ואף בדין זה נחלקו הרשב"ם והתוס', אם נאמן במיגו, כשאין עדות שהיתה הקרקע של הבעלים הראשונים, כמבואר בדין הקודם.

נמלך בבעלים הראשונים ואמרו לו קנה

מי שעמד לקנות מפלוני שדה, שהיתה ידועה כשל אחר, ונמלך בבעלים הידועים אם לקנותה מפלוני, ואמרו לו שיקנה, אין בכך ראייה שהשדה באמת שייכת עתה לאותו פלוני, כי יתכן שאף על פי שגזלה מהבעלים, הם אומרים לקונה לקנות ממנו, כי רוצים שתבוא ליד הקונה, שממנו קל להם להוציאה, ממה שיוציאו אותה מהגזלן האלים.

והדין הזה אמור אפילו אם הקונה החזיק בקרקע שלוש שנים, כי חזקה בלא טענה אינה כלום, ומאחר שקנה את השדה מפלוני, ואין לו שום ראיה שהיה אותו פלוני בעל השדה, הרי זה כקונה שדה ממי שאינה שלו, שאין חזקה מועילה לו.

וכתב הרשב"ם, שכל זה כשאין שום עדות שהיתה השדה ביד אותו פלוני, אבל אם יש עדות שאותו פלוני דר בשדה יום אחד, טוענים ללוקח, שאותו פלוני קנה את השדה מהבעלים, והרי זה כחזקה שיש עמה טענה, [כפי שהתבאר לעיל].

והתוס' כתבו, שאם הבעלים טוען, שאותו פלוני גזלן הוא, [כלומר לא שגזל את שדהו בלבד, אלא שידוע כגזלן, שכבר העידו בבי"ד על גזל שעשה], מעתה אפילו יש עדות שדר בה יום אחד, אין בכך כלום, כי הגזלנים אין להם חזקה, [כמבואר בדף מ"ז], ואם כן אפילו היה טוען בפירוש, שקנה את השדה מהבעלים, והיה לו עם טענתו חזקת שלוש שנים, לא היה זוכה בקרקע, וכן דין הלוקח הבא מכוחו.

אמרו לו בעלים ראשונים מכור לי

מי שקנה מפלוני שדה, שהיתה ידועה כשל אחר, ובא בעלים ראשונים אל הקונה, וביקש שימכרו לו את השדה, אין בכך ראיה שהיתה השדה של פלוני, ואם כן עתה היא של הקונה, כי יתכן שאף על פי שגזלה אותו פלוני מהבעלים, התרצו לשלם על השדה שלהם, ולא לטרוח להוציאה בדיינים, משום שעשוי אדם לקנות את דינו [=עביד איניש דזבין דיניה].

י"מ שהכוונה לכך היא, שאדם תם שאינו רוצה להתקוטט אפילו על שלו, עשוי להוציא מעות ליטול את שלו בלא דין ומחלוקת.

וי"מ שהכוונה לכך היא, שאדם עשוי לקנות את המריבות שלו, כלומר מאחר שאינו זוכה בשלו בלא מריבות ודיינים, עשוי לשלם על כך שלא יהיו מריבות, ואין התשלום על עצם הקניין שהוא שלו, אלא שלא יהיו מריבות.

עשוי אדם לקרוא לשנים מרובות שני חזקה

אף על פי שחזקת הבתים שלוש שנים היא, ואם כן שני חזקה הם שלוש שנים, עשוי אדם לומר שהחזיק שני חזקה, גם כאשר החזיק שנים מרובות, כי לכל מה שהחזיק קורא שני חזקה.

ונפקא מינה לעניין מי שלא יועילו לו שלוש שנות חזקה לזכות בקרקע אלא שנים מרובות, ואמר מתחילה שהחזיק שני חזקה, ולאחר מכן טען שהחזיק שנים מרובות, שאין זה כחוזר מטענתו הראשונה, שאינו נאמן, [כמבואר בדף ל"א], אלא כמבאר טענתו הראשונה שהוא נאמן.

והאופן שלא יועילו לאדם שלוש שנים של חזקה, ויועילו לו שנים מרובות, כגון שאומר שקנה מפלוני את השדה שמחזיק בה, ואדם אחר מביא שטר שכתוב בו שהוא קנה את השדה מפלוני לפני 4 שנים.

אם יש למחזיק עדות שהחזיק בשדה 7 שנים, הרי היא בחזקתו, כי כבר תמה חזקתו קודם המכירה שמכר פלוני לאחר, ונתקיים הקניין בידו בלא שיצטרך לשמור את שטרו, ואין פלוני יכול למכור לאחר שדה השייכת למחזיק.

אבל אם אין לו עדות חזקה אלא 3 שנים, נמצא שהחל להחזיק בקרקע שטוען שקנאה מפלוני, בזמן שכבר היתה של המערער, והרי זה כמחזיק בלא טענה שקנה מהבעלים.

וכן אם יש לו עדות חזקה של 6 שנים, אף על פי שכשטוען שקנה את הקרקע מפלוני, באמת היתה של פלוני, [שהרי לא מכרה לאחר אלא אחר 2 שנים], מכל מקום חזקתו אינה כלום, כי משעה שפלוני מכר את השדה לאחר, קודם גמר חזקתו של זה, [לפני 4 שנים], היה לו לשמור את שטרו לעולם, שהרי מכירה כמחאה היא, ומי שמחו בו, אין חזקתו מועילה לו בלא שטר, [עד שתבטל המחאה, ובכאן עליו לשמור שטרו עד שיוציא את השטר מיד השני ויקרענו].

[לתרומות ולהנצחות](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

[להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום](#)

[להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום](#)

כל הזכויות שמורות © מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית